

## **Chet til o'qitish metodikasi bo'yicha o'quv uslubiy qo'llanma**

### **1- mavzu. Xorijiy tillarni o'qitishda qo'llanilgan metodlar va ularning o'ziga xos xususiyatlari.**

#### **Reja**

1. Grammatik tarjima metodi
2. Audiolingual va audiovisual metod.
3. Bevosita va bilvosita metodlar.

Horijiy tillarda qo'llanilgan metodlar- grammatik tarjima metodi, audiolingual va audiovisual metodlar, bevosita va bilvosita metodlarning qo'llanilish davri va ularning maqsad va vazifalari haqida so'z yuritiladi.

#### **Foydalanilgan adabiyotlar.**

1. «Umumiy o'rta ta'liming davlat ta'lim standarti va o'quv dasturi. «Sharq» nashriyoti. 1999 yil.
2. Methoden des fremdsprachlichen Deutschunterrichts. Gerhard Neuner und Hans Hunfeld. Chet tili o'qitish metodlari. Saidumar Saidaliyev. Namangan-2005.

### **2-mavzu. Til o'rganishda kommunikativ metodning boshqa metodlardan afzalliklari.**

#### **Reja**

1. Kommunikativ metodikaning qo'llanilish davri.
2. Kommunikativ metodikaning maqsad va vazifalari.
3. Kommunikativ metodikaning til o'rganishdagi afzalliklari.

Kommunikativ metodikaning paydo bo'lish sabablari, qo'llanilish davri, maqsad va vazifalari va boshqa metodlardan farqlari va afzaliklari haqida fikr yuritiladi.

### **3-mavzu. Kommunikativ metodikada darsga tayorgarlik ko'rish, dars ishlanmasini yozish, dars kuzatish va tahlil etish.**

#### **Reja.**

1. Kommunikativ metodikada darsga tayorgarlik ko'rish.
2. Dars ishlanmasini yozishda 4 bosqichni mavjudligi.
3. Kommunikativ metodikada dars kuzatish.

Boshqa metodlardan tubdan farq qilishi, eng avvalo o'qituvchi darsga tayorgarlik ko'rishda darsning asosiy maqsadini aniqlab olishi, o'quvchilar darsda nimani o'rganishlari lozimligi, darsda qanday o'quv vositalaridan foydalanish kerakligi, o'qituvchi faqat darsda o'quvchilar bilimni faollashtirish va yo'naltirilishi lozimligi tushuntiriladi.

Asosan to'rt bosqichdan iboratligi, xar bir bosqichni maqsad va vazifasi borligi, har bir bosqichga qancha vaqt ajratilishi haqida fikr yuritiladi.

Kommunikativ metodikada dars kuzatish va tahlil etish o'ziga xos ahamiyat kasb etishi, dars markazida o'qituvchi emas balki, o'quvchilar turishiga e'tibor qaratilishi, darsda o'quvchilarning faolligi, o'qituvchining o'quvchilar bilimini faollashtira olish va yo'naltirish mahoratiga e'tibor qaratilishi, qanday o'quv vositalaridan ustalik bilan foydalanganligi kabilarga e'tibor qaratilishi tushuntiriladi.

#### **Foydalanilgan adabiyotlar.**

1. Die kommunikative Methode. Rainer Bohn. 2000. Goethe-Institut, Munchen.
2. «Umumiy o'rta ta'liming davlat ta'lim standarti va o'quv dasturi. «Sharq» nashriyoti. 1999 yil.
3. Methoden des fremdsprachlichen Deutschunterrichts. Gerhard Neuner und Hans Hunfeld. Chet tili o'qitish metodlari. Saidumar Saidaliyev. Namangan-2005.
4. Die kommunikative Methode. Rainer Bohn. 2000. Goethe-Institut, Munchen.

#### **4-mavzu. Xorijiy til darslarida matn ustida ishlash.**

##### **Reja**

1. Matn oldi mashqlari.
2. Matnni o'qish davomidagi mashqlar.
3. Matnni o'qilgandan keyingi mashqlar.

Nutq mavzullari va unga oid matnlarning xorijiy til yoshiga mos tanlanishi. Nutq mavzularining sinflar kesimida aks etishi. Tanlangan matnlarning grammatik materiallarini keng va chuqur o'rganishga xizmat qilishi. Matn ustida ishlashda tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish. O'quvchilarni mustaqil fikrlashga o'rgatish haqida. Matn ustida ishlashda o'quvchilarni kommunikativ metod asosida nutqqa o'tish yo'llarining nazariy va amaliy jihatlari. Milliy istiqlool g'oyasi singdirilgan matnlar ustida ishlash yo'llari.

#### **Foydalanilgan adabiyot.**

1. Probleme der Wortschatzarbeit. Rainer Bohn. 2000. Goethe-Institut, Munchen.
2. "Literarische Texte in der Unterrichtspraxis" Diethelm Kaminiski, München.
3. Methoden des fremdsprachlichen Deutschunterrichts. Gerhard Neuner und Hans Hunfeld. Chet tili o'qitish metodlari. Saidumar Saidaliyev. Namangan-2005.

#### **5-Mavzu. Xorijiy til darslarida yangi so'zlar ustida ishlash.**

## **Reja**

1. Kommunikativ metodikada yangi so'zlar ustida ishlash.
2. Yangi so'zlar ustida ishlashning turli usullari.

Xorijiy tilga doir leksik materiallarning sinflar aro taqsimlanishi. Leksik materiallarni mazmuniga ko'ra tasniflash. Fonetik, leksik, grammatik va imlo birligi kabi tushunchalarni farqlash. Ulardan o'z o'rnida fodalanish. O'quvchilarda nutq malakasini shakllantirishda leksik materiallarning ahamiyati.

### **Foydalanilgan adabiyot.**

1. Probleme der Wortschatzarbeit. Rainer Bohn. 2000. Goethe-Institut,
2. Munchen.
3. Methoden des fremdsprachlichen Deutschunterrichts. Gerhard Neuner und Hans Hunfeld. Chet tili o'qitish metodlari. Saidumar Saidaliyev. Namangan-2005.

## **6-mavzu. Darsni rejalashtirish.**

### **Reja**

1. Darsni rejalashtirish.
2. Minni praekt.
3. Uzoq davom etadigan praektlar.

Darsni rejalashtirishning ahamiyati, darsning ochiq bo'lishi, uni bir necha soatlardan iborat bo'lishi, bunda xorijiy tilni mukammal o'rgana bilishi bir necha metodlar orqali ifodalab beriladi.

### **Foydalanilgan adabiyotlar:**

1. Materialien des Goethe-Instituts. 2000-2004. Goethe-Institut Munchen.
2. Methoden des fremdsprachlichen Deutschunterrichts. Gerhard Neuner und Hans Hunfeld. Chet tili o'qitish metodlari. Saidumar Saidaliyev. Namangan-2005.

## **7-mavzu. Grammatikani o'rganish va o'rgatish.**

### **Reja**

1. Grammatikani o'rganish.
2. Kommunikativ metodika bo'yicha grammatikani o'rganishning afzalliklari.

Grammatik material ustida ishlash kommunikativ metodikada alohida ahamiyat kasb etishi, o'quvchilar tayyor qoidani yodlab emas, balki o'zlari ixtiro etib o'rganishlari ko'rsatiladi.

### **Foydalanilgan adabiyot.**

1. Materialien des Goethe-Instituts. 2000-2004. Goethe-Institut Munchen.
2. Methoden des fremdsprachlichen Deutschunterrichts. Gerhard Neuner und Hans Hunfeld. Chet tili o'qitish metodlari. Saidumar Saidaliyev. Namangan-2005.

### **8-mavzu. Chet tili o'qitishda vizual metodlardan foydalanish.**

#### **Reja**

1. Rasmlarni tasniflash.
2. Rasmlar ustida ishlashning o'ziga xos xususiyatlari.

Xorijiy til darslarida o'quvchilar bilimini rasm ustida ishlash orqali boyitish. Rasmlar tasnifi. Rasm ustida ishlashda e'tibor qaratiladigan jihatlar. Rasm mohiyatini ochishda savollarning ahamiyati. Rasm ustida ishlashning o'ziga xos xususiyatlari.

#### **Foydalanilgan adabiyotlar.**

1. Bilder in der Landeskunde. Dominique Macaire und Wolfram Nosch L.Wien.
2. Methoden des fremdsprachlichen Deutschunterrichts. Gerhard Neuner und Hans Hunfeld. Chet tili o'qitish metodlari. Saidumar Saidaliyev. Namangan-2005.

### **9-mavzu. Darslarda kommunaktiv o'yinlardan foydalanish.**

#### **Reja**

1. Kommunaktiv o'yinlar kommunaktiv metodikaning ajralmas tarkibiy qismidir.
2. Kommunaktiv o'yinlarning til o'rganishdagi ahamiyati.

Ma'kumki, kommunaktiv o'yinlar kommunaktiv metodikaning ajralmas tarkibiy qismidir. Kommunaktiv o'yinlar o'tilgan mavzuni mustaxkamlash uchun xizmat qiladi. Bunda tinglovchilarga turli mavzularga mos kommunaktiv o'yinlar ko'rsatiladi. Masalan: «Akvarium», «Fe'llar o'yini», «Mevalar salati», «Xotirani mustaxkamlash o'yinlari», «Xa yoki yo'q o'yini», «Simon aytyapti o'yini» va xakozolar.

#### **Foydalanayotgan adabiyotlar.**

1. Spiele im Unterricht. Bernd-Dietrich Müller. L.München.
2. Methoden des fremdsprachlichen Deutschunterrichts. Gerhard Neuner und Hans Hunfeld. Chet tili o'qitish metodlari. Saidumar Saidaliyev. Namangan-2005.

### **10-mavzu.Darslarda qo'shiqlardan foydalanish.**

#### **Reja**

1. Kommunikativ metodikadan qo'shiqlarni o'rganish va o'rgatish.
2. Kommunikativ metodikada qo'shiqlarning ahamiyati.

Bugungi kunda darslarda qo'llanilyotgan qo'shiqlar kommunikativ metodikada o'ziga xos ahamiyat kasb etadi. Avvalgi grammatik-tarjima metodidan farqli o'laroq qo'shiqlar kommunikativ metodikadan qandaydir doira shaklida, kuynaliyotgan qo'shiqni xarakatlarda nomoyon qilish xokozolar o'quvcilarda nemis tili faniga qiziqish uyg'otadi va uzoq vaqt xotirasida qoladi.

#### **Foydalinayotgan adabiyot.**

1. Materialien des Goethe-Instituts. 2000-2004. Goethe-Institut Munchen.
2. Methoden des fremdsprachlichen Deutschunterrichts. Gerhard Neuner und Hans Hunfeld. Chet tili o'qitish metodlari. Saidumar Saidaliyev. Namangan-2005.

### **11-mavzu. Xorijiy til darslarida interfaol usullardan foydalanish. (yakka holda, juftlikda, kichik guruh va plenumda ishlash)**

#### **Reja**

1. Kommunikativ metodikada guruhlarda ishlash.
2. Juftliklarda ishlash.
3. Yakka holda ishlash.
4. Plenumda ishlash.

Kommunikativ metodikada darsning ijtimoiy formalari alohida ahamiyat kasb etishi, plenum, guruh, juftlik va yakka holda ishlashning o'ziga xos ahamiyati va ularning qo'llanilishi usullari haqida fikr yuritiladi.

#### **Foydalinayotgan adbiyot.**

1. Gruppenarbeit und innere Differenzierung. Inge C.Schwerdtfeger. 2001. Goethe-Institut Inter Nationes, München
2. Methoden des fremdsprachlichen Deutschunterrichts. Gerhard Neuner und Hans Hunfeld. Chet tili o'qitish metodlari. Saidumar Saidaliyev. Namangan-2005.

### **12-mavzu. Xorijiy til darslarida “markaz” usulidan foydalanish.**

#### **Reja**

1. “Markaz” usuli haqida tushuncha.
2. “Markaz” usullaridan foydalanish.

So'ngi vaqtlarda “Markaz” usulidan chet tili darslarida keng qo'llanilayotganligi, markaz usuli asosan guruhlarda tashkillanishi, vazifalar turlicha bo'lishi bilan xarakterlanishi va foydalanish usullari haqida bayon qilinadi.

**Foydalinayotgan adbiyot.**

1. Gruppenarbeit und innere Differenzierung. Inge C.Schwerdtfeger. 2001. Goethe-Institut Inter Nationes, München
2. Methoden des fremdsprachlichen Deutschunterrichts. Gerhard Neuner und Hans Hunfeld. Chet tili o'qitish metodlari. Saidumar Saidaliyev. Namangan-2005.

**13-mavzu. Chet tillarni o'rgatishda axborot vositalaridan foydalanish.****Reja**

1. Axborot vositalari turlari.
2. Chet tilini o'rganishda axborot vositalarining o'rni.

Mamlakatimizda axborot vositalarining rivojlanish tarixi, axborot vositalari sifatida gazeta va jurnallar, radio va televideniya, multimedia va internet tarmoqlari tushunilishi, axborot vositalarini chet tili darslarida qo'llash va ularning ahamiyati haqida so'z yuritiladi.

**Foydalinayotgan adabiyot.**

1. Materialien des Goethe-Instituts. 2000-2004. Goethe-Institut Munchen.
2. Methoden des fremdsprachlichen Deutschunterrichts. Gerhard Neuner und Hans Hunfeld. Chet tili o'qitish metodlari. Saidumar Saidaliyev. Namangan-2005.